

ביקור חולים

אבות דרבי נתן, נוסחה א' פרק מ"א

הוי עמל בדברי תורה ואל תתעסק בדברי בטלה.
מעשה ברבי שמעון בן יוחאי שהיה מבקר את החולים,
ומצא אדם אחד שתפוח ומוטל בחולי מעים ואומר גידופין לפני הקדוש ברוך הוא.
אמר לו: ריקה! היה לך שתבקש רחמים על עצמך ואתה אומר גידופין!
אמר לו: הקדוש ברוך הוא יסלקנו ממני ויניחנו עליך.
אמר לו: יפה עשה לי הקדוש ברוך הוא, שהנחתי דברי תורה והייתי מתעסק בדברים בטלים.

כתבי יד שונים מנסחים את שורה האחרונה כך:

אמר לו: יפה עשה לך הקדוש ברוך הוא, שהנחת דברי תורה והיית מתעסק בדברים בטלים.

משלי, י"א, ח'

צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתינו.

קהלת, ט', ב'

הכל פאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע לטוב ולטהור ולטמא ולגבם ולאשר איננו זבח פטוב פחטא הנשבע
פאשר שבועה ירא.

קהלת, ב', י"ד-כ"ו

החכם עיניו בראשו והכסיל בחשך הולך וידעתי גם אני שמקרה אחד יקרה את כלם. ואמרתי אני בלבי
כמקרה הכסיל גם אני יקרני ולמה חכמתי אני אז יותר ודברתי בלבי שגם זה הגבל. כי אין זכרון לחכם עם
הכסיל לעולם בשקבר הזמים הבאים הכל נשכח ואיך ימות החכם עם הכסיל. ושנאתי את החיים כי רע עלי
המעשה שנעשה תחת השמש כי הכל הגבל ורעות רוח. ושנאתי אני את כל עמלי שאני עמל תחת השמש
שאני חנו לאדם שיהיה אחר. ומי יודע החכם יהיה או סכל וישלט בכל עמלי שעמלתי ושחכמתי תחת השמש
גם זה הגבל. וסבותי אני לנאש את לבי על כל העמל שעמלתי תחת השמש. כי יש אדם שעמלו בחכמה ובדעת
ובכשרון ולאדם שלא עמל בו ותננו חלקו גם זה הגבל ורעה רבה. כי מה הנה לאדם בכל עמלו וברעיון לבו
שהוא עמל תחת השמש. כי כל זמיו מכאבים וכעס ענינו גם בפליה לא שכב לבו גם זה הגבל הוא. אין טוב
באדם שאיכל ושתה והראה את נפשו טוב בעמלו גם זה ראיתי אני כי מיד האלהים היא. כי מי יאכל ומי
יחוש חוץ ממני. כי לאדם שטוב לפניו נתן חכמה ודעת ושמחה ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס לתת לטוב
לפני האלהים גם זה הגבל ורעות רוח.

בבא בתרא, דף ט"ז עמוד ב'

"איוב לא בדעת ידבר ודבריו לא בהשכל" וכתוב (איוב מב, ז) "כי לא דברתם אלי נכונה כעבדי איוב" אמר
רבי: מכאן שאין אדם נתפס בשעת צערו...

אבות, פרק ב' משנה ד'

... הלל אומר, ... ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו, ואל תאמר דבר שאי אפשר לשמוע שסופו להשמע. ואל
תאמר לכשאפנה אשנה, שמא לא תפנה:

פאה, פרק א' משנה א' (הנוסח המופיע בסדורי אשכנז)

אלו דברים שאין להם שעור: הפאה, והבכורים, והראיון, וגמילות חסדים, ותלמוד תורה. אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא; ואלו הן: כבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשקמת בית המדרש שחרית וערבית, והקנסת אורחים, ובקור חולים, והקנסת פלה, ולגות המת, ועיון תפלה, והבאת שלום בין אדם לחברו; ותלמוד תורה כנגד פלם.

משלי, י"א, י"ז

גמל נפשו איש חסד ועכר שארו אכזרי.

קהלת, ז', ב'

טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו.

נדרים, ל"ט--מ.

רב חלבו חלש. נפק אכריו רב כהנא: רב חלבו באיש! לא איכא דקא אתי. אמר להו: לא כך היה מעשה בתלמיד אחד מתלמידי ר' עקיבא שחלה לא נכנסו חכמים לבקרו, ונכנס ר' עקיבא לבקרו ובשביל שכיבדו וריבצו לפניו חיה, א"ל: רבי החייתני, יצא ר' עקיבא ודרש כל מי שאין מבקר חולים כאילו שופך דמים. כי אתא רב דימי אמר: כל המבקר את החולה גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את החולה גורם לו שימות. מאי גרמא? אילימא כל המבקר את החולה מבקש עליו רחמים שיחיה, וכל שאין מבקר את החולה מבקש עליו רחמים שימות, שימות ס"ד? אלא כל שאין מבקר חולה אין מבקש עליו רחמים לא שיחיה ולא שימות. רבא, יומא קדמאה דחליש, אמר להון: לא תיגלו לאיניש דלא לתרע מזליה, מכאן ואילך אמר להון: פוקו ואכריו בשוקא דכל דסני לי ליחדי לי וכתוב (משלי כד, יז) "בנפול אויבך אל תשמח וגו'", ודרחים לי ליבעי עלי רחמי. אמר רב: כל המבקר את החולה ניצול מדינה של גיהנם, שנאמר (תהלים מא, ב) "אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יי", אין דל אלא חולה שנאמר (ישעיהו לח, יב) "מדלה יבצעני", אי נמי מן הדין קרא (שמואל ב יג, ד) "מדוע אתה ככה דל בן המלך בבקר בבקר וגו'", אין רעה אלא גיהנם שנאמר (משלי טז, ד) "כל פעל יי למענהו וגם רשע ליום רעה", ואם ביקר מה שכרו? מה שכרו?! כדאמר: "ניצול מדינה של גיהנם", אלא מה שכרו בעוה"ז? (תהלים מא, ג) "יי ישמרהו ויחיהו ואושר בארץ ואל תתנהו בנפש אויביו", יי ישמרהו - מיצר הרע, ויחיהו - מן היסורין, ו'אושר בארץ' - שיהו הכל מתכבדין בו, ו'אל תתנהו בנפש אויביו' - שיזדמנו לו רועים כנעמן שריפו את צרעתו, ואל יזדמנו לו ריעים כרחבעם שחילקו את מלכותו... אמר רבין אמר רב: מניין שהקב"ה זן את החולה? שנאמר (תהלים מא, ד) "יי יסעדנו על ערש דוי וגו'", ואמר רבין אמר רב: מניין שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה? שנאמר: "יי יסעדנו על ערש דוי", תניא נמי הכי: הנכנס לבקר את החולה לא ישב לא על גבי מטה ולא ע"ג ספסל ולא על גבי כסא אלא מתעטף ויושב ע"ג קרקע מפני שהשכינה שרויה למעלה ממטתו של חולה שנאמר "יי יסעדנו על ערש דוי"...

המקורות העקריים מתוך הספר: "סיפורי יבנה – ביקור חולים וניחום אבלים" של ד"ר עזריה בייטנר.